

менеджерам запропоновано обміркувати понад 200 завдань для вдосконалення компанії. На деяких інших заводах співробітники мають півгодини, котрі вони присвячують роздумам про поліпшення в цеху [3].

Отже саме завдяки концепціям постійного поліпшення– циклу PDCA та кайдзену компанія є конкурентноспроможною та примножувати свій прибуток.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Мартинюк А. В. Застосування кайдзен, як технології непереривного впровадження інновацій. / А. В. Мартинюк// Центр наукового співробітництва «Інтерактив плюс». – 2016. – №2. – С.37-41

2. Лайкер Дж.. Дао Toyota: 14 принципів менеджмента ведучей компанії мира. / Дж. Лайкер. – М: Альпина бизнес букс, 2018. – 400 с.

3. Імаї Масаакі: ключ до успіху японських компаній – [Електронний ресурс]. — Режим- доступу: <https://staff.wikireading.ru/12848>

*Лісанов В.А. - здобувач вищої освіти другого (магістерського) рівня
Повод Т.М. - к.е.н., доцент
Державний вищий навчальний заклад
«Херсонський державний аграрний університет», м. Херсон*

ФОНДОВИЙ РИНОК УКРАЇНИ: ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ

Відповідно до діючого законодавства, фондовий ринок (ринок цінних паперів) – це сукупність учасників фондового ринку та правовідносин між ними щодо розміщення, обігу та обліку цінних паперів і похідних (деривативів). Учасниками фондового ринку є емітенти (у тому числі іноземні) або особи, що видали неемісійні цінні папери, інвестори в цінні папери, інституційні інвестори, професійні учасники фондового ринку, об'єднання професійних учасників фондового ринку (у тому числі саморегульованні організації професійних учасників фондового ринку) [1].

Основним завданням фондового ринку є забезпечення переливу капіталу від фінансово надлишкових секторів в економіці до тих сфер діяльності, де ці кошти найбільше потрібні. Тому саме, фондовий ринок - це ринок, на якому торгують цінними паперами. Реально ці папери практично нічого не варті, проте, їх цінність визначається активами (майном, коштовностями тощо), які стоять за цими паперами. Наприклад, загальний обсяг випусків емісійних цінних паперів, зареєстрованих Національною комісією з цінних паперів та фондового ринку у січні-липні 2018 року, становив 30,83 млрд. грн., що менше на 47,4 млрд. грн. порівняно з відповідним періодом 2017 року (78,4 млрд грн) [2].

Водночас, пропозиція цінних паперів в Україні не тільки не може задовольнити потенційний попит міжнародних портфельних інвесторів, а є недостатньою навіть для забезпечення зростаючого попиту з боку вітчизняних інвесторів. Від початку створення ринку цінних паперів в Україні гостро стоїть питання його ефективного функціонування. Нині фондовий ринок не виконує своєї основної функції – залучення інвестицій і перерозподіл капіталу [3].

Нинішня ситуація в Україні переконує у неможливості швидкого проведення необхідних макроекономічних перетворень та побудови конкурентоспроможної економіки, здатної прийняти виклик глобалізації.

Результати комплексної оцінки відповідності національної системи України вимогам міжнародних рекомендацій FATF показали, що загальний рівень відповідності становить 73% (зокрема: правова система – 83%; фінансова система – 68%; інституційна система – 78%; міжнародне співробітництво – 79%) [2].

Крім того, потребують вирішення наступні проблеми:

- правове забезпечення та механізми котирування цінних паперів, недостатня прозорість та малоліквідність ринку. Історично створення фондового ринку в Україні відбувалося за умов відсутності чіткої та логічної нормативно-законодавчої бази, а також невідповідності окремих елементів ринку міжнародним стандартам;

- безпосередня залежність українського фондового ринку від світового. Це засвідчує підвищення значень українських фондових індексів під час стрімкого росту світових індексів та сприятливих політичних та економічних новин, все це свідчить, що український фондовий ринок низьколіквідний.

- низький відсоток акцій, які перебувають в обігу. Внаслідок цього фондовий ринок України більш волатильний, ніж світові фондові ринки [3];

- недостатня розбудова інфраструктури фондового ринку, яка потребує організації обміну інформацією між організаційно оформленими ринками, оскільки такої організації нині немає, також, виникає необхідність запровадження електронного документообігу при укладанні та виконанні угод із цінними паперами, прийняття єдиних стандартів і сертифікації систем електронного цифрового підпису та шифрування даних;

- низький рівень капіталізації фондового ринку;

- складність організації та проведення первинних публічних розміщень фінансових інструментів на українському фондовому ринку, яка значно зменшує можливості доступу інвесторів до об'єктів інвестування [4];

- низький рівень гарантії повернення інвестицій для іноземних інвесторів через недосконалість валютного регулювання.

Подальший розвиток фондового ринку залежить від конкретних заходів держави у сфері розбудови фінансової системи. Розвиток фондового ринку виключно на основі саморегуляції ринкових відносин є неможливим.

Для формування ефективно функціонуючого вітчизняного ринку цінних паперів, здатного постачати національній економіці необхідні інвестиційні ресурси, потрібно виконати наступні дії:

– нормативну базу і регулювання фінансових послуг привести у відповідність зі світовими стандартами; підвищити стандарти корпоративного управління до рівня вимог Євросоюзу та очистити ринок від компаній, діяльність яких не відповідає вимогам чинного законодавства, підвищити рівень законодавчого захисту прав інвесторів та інших учасників ринку цінних паперів;

– посилити взаємозв'язок фондового ринку з реальним сектором економіки; створити ринкові сегменти, пов'язані із високотехнологічними секторами економіки, консультаційними та інформаційними центрами допомоги учасникам ринку фінансових інвестицій, що призведе до залучення у біржову торгівлю нових інституційних та індивідуальних інвесторів та сприятиме підвищенню капіталізації вітчизняних фондових бірж [5];

– підвищити вимоги до професійних учасників фондового ринку за рахунок активної і послідовної позиції ДКЦПФР щодо впровадження електронного документообігу та наскрізної автоматизації їх діяльності; переглянути вимоги бірж до фінансових показників, що обумовлюють допуск цінних паперів у лістинг; стимулювати первинне публічне розміщення цінних паперів [5].

Фондовий ринок є ключовим фактором мобілізації фінансово капітальних ресурсів у ринковій економіці, а також інструментом проведення інноваційної політики у державі [6]. Темпи розвитку фондового ринку, його якісні аспекти, а також розкриття його інвестиційного потенціалу залежать від конкретних заходів державної політики у сфері фінансового сектору.

Таким чином, подальший розвиток фондового ринку неможливий без реформування більшості його складових та усунення перешкод, що заважають його розвитку. Має бути переосмислена та суттєво підвищена роль фондового ринку у залученні інвестиційних ресурсів та спрямуванні їх на оновлення виробничого потенціалу, створення умов для становлення потужних інституційних інвесторів [3].

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо спрощення ведення бізнесу та залучення інвестицій емітентами цінних паперів : Закон України від 16.11.2017 № 2210-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2210-19> (дата звернення 21.10.2019).

2. Денисюк С. В. Фондовий ринок України : сучасний стан, недоліки та перспективи розвитку. *Стратегічні орієнтири «Фінансовий ринок 2018»*. 2018. URL: <http://libfor.com/index.php?newsid=3239> (дата звернення 22.10.2019).

3. Касьянова Н. В., Курбанов О. О. Фондовий ринок: сучасний стан та перспективи розвитку. *Економіка і суспільство*. 2017. Вип. 10. С. 262-265.

4. Кузьмінський В. З., Плетенецька С. М., Голюк В. Я. Проблеми та перспективи розвитку фондового ринку України. *Вчені записки Університету «КРОК»*. 2014. Вип. 37. С. 68-76.

5. Шаманська О. І., Слободиський С. М. Особливості розвитку ринку цінних паперів в Україні. *Ефективна економіка*. 2017. №2. URL: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=5431> (дата звернення 23.10.2019).

6. Житар М. О. Стан та перспективи розвитку фондового ринку в умовах фінансової нестабільності економіки України. *Економіка і організація управління*. 2016. № 1 (21). С. 93-101.

Мазур Д.В. - здобувач вищої освіти другого (магістерського) рівня
Повод Т.М. - к.е.н., доцент
Державний вищий навчальний заклад
«Херсонський державний аграрний університет», м. Херсон

ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ БІРЖОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В АГРАРНОМУ СЕКТОРІ ЕКОНОМІКИ

Біржова діяльність в Україні, незважаючи на позитивну динаміку багатьох показників, що її характеризують, все ще перебуває на стадії становлення. Обсяги біржової діяльності порівняно з іншими країнами є незначними [1].

Практично всі вітчизняні біржі не мають сучасної матеріально-технічної бази, електронних систем торгівлі та клірингу, малопотужні, середній розмір статутного капіталу кожної із них не перевищує 300 тис. грн, а сума щорічних надходжень ледь досягає 100 тис. грн, вони і надалі залишаються інвестиційно непривабливими, укомплектовані фахівцями, що недосконало володіють знаннями сучасних біржових технологій і надалі залишаються інвестиційно непривабливими, торгують лише спотовими та форвардними контрактами [2].

В інфраструктурі ринку сільськогосподарської продукції утворено біржовий товарний ринок агропромислової продукції та продовольства і, зокрема, біржовий ринок зерна, як товару найбільш пристосованого до умов торгівлі за біржовими правилами. Сьогодні через біржовий ринок здійснюється оптова торгівля товарами за стандартами та зразками. В продовж останніх років суб'єкти господарювання отримали право самостійної ініціативи щодо вибору виробництва товарного продукту та напрямів його використання. У сфері заготівлі й переробки сільськогосподарської продукції державна монополія значною мірою ліквідована, підприємства по закупівлі та переробці сільськогосподарської продукції здебільшого приватизовані й стали власністю окремих господарів чи окремих колективів. У сфері обміну й торгівлі сільськогосподарською продукцією створилася значна кількість посередницьких структур – трейдерів, 266 торгових домів, підприємств та

організацій сервісу, які стали займатися реалізацією сільськогосподарської продукції [3].

Відсутність наполегливості у впровадженні біржових механізмів ціноутворення, монополізація ринків продовольчих товарів створює умови для постійного виникнення інфляційних процесів, необґрунтованого підвищення споживчих цін і призводить до дестабілізації економіки у цілому.

Але за останні роки всі дії активних прихильників біржового товарного ринку не призвели до покращення його розвитку [2].

Подальшому розвитку біржової та позабіржової діяльності заважає цілий ряд проблем, основні з яких:

- незначні обсяги біржової діяльності, низька ліквідність та прибутковість біржової діяльності як такої. Негативними наслідками цього також є непрозорість ціноутворення, інформаційна закритість емітентів, як результат – неможливість адекватної оцінки реальної вартості підприємств інвесторами;

- права міноритарних акціонерів в Україні є швидше формальністю, ніж реально працюючим механізмом. Нemoжливiсть реально впливати на діяльність акціонерних компаній, відсутність гарантій з боку держави щодо захисту прав, небажання компаній виплачувати дивіденди створюють умови для обмеження доступу фізичних осіб до фондового ринку;

- нормативна база, що регулює біржову діяльність в Україні, все ще перебуває на стадії становлення. Значна кількість нормативних актів не відповідають міжнародним стандартам і потребують удосконалення та подальшого розвитку. Особливо це актуально з позиції прозорості ринку та організації вільного доступу до біржової інформації [1];

- інформація щодо біржової діяльності України є дуже обмеженою: з позиції актуальності, повноти, доступності. Є питання й щодо достовірності цієї інформації. Крім того, на ринку присутні дуже незначні обсяги біржової аналітики та іншого інформаційного фону;

- коливання біржових цін досить значні, сягаючи десятків відсотків протягом торгової сесії. Це обумовлює підвищену ризиковість операцій [1].

Стосовно функціонування біржового ринку продукції агропромислового комплексу, який найбільше потерпає від відсутності в країні чітко діючої системи ринкових взаємовідносин, то тут необхідно зробити наступні кроки:

- прийняти в новій редакції Закон України «Про державну підтримку сільського господарства України», де кардинально змінити підходи до розбудови організованого аграрного ринку, підвищення ролі держави в цьому процесі, а головне передбачити фундаментальне реформування ринку сільськогосподарської продукції [2];

- реорганізувати та об'єднати державні структури, що працюють на агропродовольчому ринку в єдину структуру, головними функціями якої повинно стати виконання міждержавних торговельних угод з продажу агропродукції, активна торгова позиція на внутрішньому ринку, товарні та

фінансові інтервенції, фундаментальна робота по впровадженню форвардної закупівлі агропродукції через біржовий ринок;

- враховуючи позитивний досвід багатьох країн світу, де за активної участі держави створений високоефективний біржовий ринок, вважаємо за необхідне реорганізувати діючу Аграрну біржу, залучивши до її засновників провідних вітчизняних зернотрейдерів, керівників аграрних холдингів, інвесторів, одну із провідних бірж світу, інформаційні агентства, професійні об'єднання. При цьому, залишивши за державою (50 +1 акція) [2];

- забезпечити у короткий термін на реорганізованій Аграрній біржі функціонування єдиної національної торгової електронної системи та клірингово-розрахункового центру, що дасть можливість здійснювати біржову торгівлю одночасно в усіх регіонах країни за всіма видами біржових товарів та організувати товарні і фінансові інтервенції на цьому ринку.

Враховуючи національну важливість ринків зерна та олійних культур, для забезпечення їх стабільності функціонування необхідно розробити систему законодавчо-правових актів якими передбачити [2]:

- експорт зерна зарубіжними та вітчизняними зернотрейдерами дозволяється здійснювати лише за умов формування цін на організованому біржовому ринку;

- купівля і продаж товарного зерна, насіння олійних культур на внутрішньому ринку в обсязі понад 400 тонн здійснюється виключно через електронну платформу та клірингово-розрахунковий центр Аграрної біржі;

- а угоди купівлі-продажу товарного зерна, насіння олійних культур в обсязі понад 100 тонн, що не зареєстровані на біржі, встановлюється акциз [2];

- здійснювати першочергову фінансову підтримку (пільгове кредитування та ін.) лише тих виробників сільськогосподарської продукції, які здійснюють реалізацію її через біржовий ринок;

- преференції з відшкодування ПДВ мають лише ті суб'єкти ринку, що провели розрахунки своїх угод через клірингово-розрахункову систему Аграрної біржі [2];

- сільськогосподарські підприємства усіх форм власності, що спеціалізуються на виробництві зерна, олійних культур, мають право оподатковуватись єдиним податком IV групи за умови реалізації на біржовому ринку не менше 70 відсотків задекларованих обсягів виробництва цієї продукції [2].

Подальший розвиток біржової діяльності залежить від загальноекономічного стану держави та вмілого поєднання адміністративних і економічних важелів управління.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Пластун О. Л. Проблеми біржової діяльності в Україні та варіанти їх вирішення. *Проблеми і перспективи розвитку банківської системи України* : зб. наук. праць. 2013. Вип. 37. С. 134-139.

1. Солодкий М. О. Проблеми та напрями розвитку біржового товарного ринку в Україні. *Ефективна економіка*. 2017. №10. <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=5814>

2. Резник Н. П. Особливості функціонування та перспективи розвитку біржової діяльності в Україні. *Наукові праці МАУП*. 2016. Вип. 50. С. 115-118.

Мандзій А.О. – здобувач вищої освіти другого (магістерського) рівня
Воскресенська О.Є. - доцент
Херсонський національний технічний університет, м. Херсон

АНАЛІЗ ЕКОНОМІЧНИХ ПОКАЗНИКІВ СУЧАСНОГО РОЗВИТКУ ХАРЧОВОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ УКРАЇНИ

Актуальність: Харчова промисловість – одна з найбільших та найважливіших галузей промисловості України. Від рівня її розвитку, стабільності функціонування залежить стан економіки та безпека держави, розвиток внутрішнього та зовнішнього ринків, а також рівень життя населення. Доступність харчових продуктів, їх якість та екологічність впливають на рівень продовольчої безпеки держави, виступають індикаторами її соціальної стабільності [1, с. 193]. Динамічна та ефективна зростаюча харчова промисловість є пріоритетом в забезпеченні економічної безпеки держави, тому актуальним і необхідним є аналіз харчової промисловості, виявлення її проблем та визначення шляхів їх подолання з метою покращення подальшого розвитку галузі.

Роль галузі в повноцінному забезпеченні населення країни продовольчими товарами, тісний зв'язок з сільським господарством, участь у формуванні експортного потенціалу визначають її стратегічне значення. Ефективна, високопродуктивна, динамічно зростаюча харчова промисловість є пріоритетом у забезпеченні економічної безпеки держави і досягненні високої національної конкурентоздатності.

Кількість підприємств що задіяні в харчовій промисловості наведено в табл. 1.

Таблиця 1

Підприємства харчової промисловості за 2011-2017 роки

Назва показника	Роки						
	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Кількість підприємств тис.	6551	6559	5768	6407	5528	5502	5198
Підприємства, які одержали прибуток, %	60,3	59,5	61,7	62,9	62,4	72,3	68,6
Підприємства, які одержали збиток, %	39,7	40,5	38,3	37,1	37,6	27,7	31,4